ZAMFIRA PUNGĂ

CONTRIBUȚII LA BIOGRAFIA UNUI PAȘOPTIST BUCOVINEAN MIRON CIUPERCOVICI

Istoria Bucovinei secolului al XIX-lea numără printre personalitățile sale de seamă și pe cea a lui Miron Ciupercovici, preot luptător, apărător incisiv, neșovăitor și temut al drepturilor neamului său.

Documentele prezente în arhiva Muzeului de istorie a Moldovei conțin prețioase informații referitoare la cel pe care câmpulungenii îl găseau vrednic a le reprezenta interesele în Parlamentul vienez de la 1848.Sunt scrisori adresate de deputatul bucovinean prietenilor săi din Câmpulung Moldovenesc și Fundul Moldovei, al căror conținut inedit sprijină încercarea noastră de elaborare a unei scurte schițe biografice.Expediate din Viena și Cernăuți și datate 1848 și 1861[1], ele întregesc imaginea evenimentelor desfășurate în cele două mari orașe în perioada arătată .Cum era și firesc au fost consultate principalele lucrări consacrate istoriei Bucovinei, semnalând îndeosebi contribuția cunoscutului istoric Teodor Bălan care a surprins tangențial și rolul acestei personalități în cadrul evenimentelor ce au avut loc în Imperiul austriac la mijlocul secolului al XIX-lea.

Din izvoarele păstrate, cunoaștem că această familie românească a purtat inițial numele de Ciupârcă (Ciupercă)[2]; ea făcea parte din cele 93 de familii care trăiau la 1774 în satul Fundul Moldovei, ocolul Câmpulung .[3] Acest nume a fost transcris într-o variantă sârbă, ca și alte nume românești, ca urmare a politicii de deznaționalizare promovată de austrieci în Bucovina înstrăinată.[4] Se știe, de altfel, că după 1789, când biserica ortodoxă din Bucovina a fost scoasă de sub jurisdicția Mitropoliei Moldovei și trecută sub controlul Mitropoliei sârbești de la Karlovitz, un rol important în rutenizarea și sârbizarea onomasticii românești l-a avut Daniil Vlahovici care a ocupat acest scaun episcopal.[5]

Nume ca cele ale diaconului Miron Ciupercă, ale preoților Neculai Ciupercovici, Alexei Ciupercovici, Gheorghe Ciupercovici, ale diaconului Miron Ciupercovici și mai târziu episcopului Arcadie Ciupercovici demonstrează că această familie de vechi preoți de țară a știut să apere și să păstreze prin blândețe, credință și dârzenie cultura și tradiția neamului românesc.[6]

Primul membru al acestei familii despre care avem informații este Miron Ciupercă; în finalul unui act din 29 iulie 1779, el consemna: "am scris zapisul cu zîsa lui Toader Bălan".[7] La 1810 îl regăsim, dar cu numele sârbizat de Miron Ciupercovici, în fruntea țăranilor din Bu-

---

[1] Depozitul Muzeului de Istorie a Moldovei, nr.de inventar 7857; *ibidem*, nr.inventar 7861; *ibidem*, nr.7860; (vezi anexele).

[2] Teodor Bălan, *Noui documente cîmpulungene*, Cernăuți, 1929, p.40.

[3] Hurmuzachi-Iorga, *Documente cu privire la istoria românilor*, București, 1891, p.219; Pentru acest nume de familie vezi și Gh.Sion, *Arhondologia Moldovei*, 1977, p.318.

[4] Teodor Bălan, *Din istoria Cîmpulungului Moldovenesc*, București, 1960, p.2; Nicolae Ciachir, *Din istoria Bucovinei*, București, 1993, p.44; Ion Nistor, *Istoria Bucovinei*, București, 1991, p.49.

[5] Ion Nistor, *Românii și rutenii în Bucovina*, București, 1915, p. ; Nicolae Ciachir, *op.cit.*, p.44.

[6] Vezi calendarul "Glasul Bucovinei", 1938, p.5; Mihai Iacobescu și Ioan Zugrav, *Documente ale revoluției de la 1848 din Bucovina*, în "Anuarul Muzeului județean Suceava", IX, 1982, p.409; Teodor Bălan, *Din istoria Cîmpulungului Moldovenesc*, passim; Ion Nistor, *Istoria Bisericii din Bucovina*, București, 1916, p.161; Mihai Iacobescu, *Din istoria Bucovinei*, București, 1993, p.384 (sunt cuprinse aici și importante referiri biografice).

[7] Teodor Bălan, *Noui documente cîmpulungene*, Cernăuți, 1929, p.40.

https://biblioteca-digitala.ro

covina austriacă, luând apărarea răzvrătiților din Șarul, Păltiniș și Dorna, din Moldova, aflați în conflict cu boierul C.Balș, care tocmai cumpărase aceste moșii.[8] Divanul din Iași a trimis armată împotriva sătenilor, care conduși de preoții lor "s-au ridicat cu topoare și ciomege asupra trimișilor." Diaconul Miron Ciupercovici împreună cu țăranul Gligore Toderovici au înaintat o plângere Agenției austriece din Iași, prin care cerea ca țăranii din satele domene să fie apărați.Conflictul a continuat și în anul următor, când locuitorii din Șarul, Dorna și Păltiniș au înaintat Divanului o jalbă redactată de Miron Ciupercovici în care se susținea că ei sunt răzeși fiind deci scutiți de boieresc și de dări și că pe boierul Balș nu l-ar recunoaște de stăpân satelor acestora."[9] Într-un raport întocmit de șeful Domeniului, Horvath, la 13 martie 1817, diaconul Miron Ciupercovici și fratele său, Neculai Ciupercovici, erau considerați instigatori "pentru că se plâng în numele a toată grămada Câmpulungului" de nedreptățile săvârșite de unii funcționari.[10] Dintr-un document, care s-a aflat în colecția lui Teodor Bălan, aflăm că diaconul Miron Ciupercă "îngreoiet de bătrânețe" își făcea testamentul la 12 octombrie 1824.[11] Prin acest act el lăsa moștenire fiului său adoptiv, având același nume, o casă cu pivniță, un hambar, un grajd, șuri cu toate acareturile, livezile din jurul casei și moșia de pe Valea Caselor, cu boi, cai, o moară și odoare.[12] Așadar, deputatul care a activat cu atâta energie în favoarea românilor bucovineni a fost fiul adoptiv al diaconului.

Din nefericire, pentru o lungă perioadă legată mai cu seamă de tinerețea sa izvoarele păstrează tăcere.Este însă de presupus că tatăl adoptiv s-a îngrijit de educația sa, trimițându-l la școli, poate chiar la seminarul ortodox din Cernăuți, din moment ce și acest Miron Ciupercovici este atestat de documente cu numele de diacon.[13]

Un act de vânzare emis la 1840, în localitatea Fundul Moldovei, este autentificat de "Miron Ciupercovici, vornic"[14], demnitate greu de dobândit într-o vreme când ierarhiile se cucereau pe calea spinoasă a vredniciilor îndelung probate.Numele lui apare tot mai des, alături de a altor vrednici câmpulungeni, în memoriile din ce în ce mai numeroase adresate autorităților imperiale.[15] Documentele-protest din anii 1841, 1842, 1843, 1844, 1845, purtând toate semnătura lui Miron Ciupercovici, sunt adevărate rechizitorii asupra abuzurilor săvârșite de reprezentanții autorităților austriece împotriva populației românești din ținutul abuziv ocupat la 1775.Faptul că aceste proteste au dus la declanșarea unor anchete, este drept, rămase fără un rezultat imediat, asupra cunoscutelor "nelegiuiri" săvârșite de mandatarul din Dorna, Peter Strohmaier, ne îndreptățesc să credem că numele lui Miron Ciupercovici era cunoscut autorităților din capitala Imperiului, și chiar Împăratului, și temut de cei ce guvernau Bucovina.Locuitorii din Dorna și Câmpulung își puseseră mare nădejde în cel pe care-l trimiseseră să le apere drepturile, de vreme ce, la încercarea Prefecturii și a Domeniului de a-i convinge să renunțe a se adresa autorităților ierarhice, răspundeau: "Nu vom renunța niciodată la drepturile

---

8 Idem, *Din istoria Cîmpulungului Moldovenesc*, p.130-133.

9 *Ibidem, p.132.*

10 *Ibidem,* p.208-209.

11 *Ibidem,* p.102.

12 *Ibidem,* p.102.

13 *Ibidem,* p.265.

14 Teodor Bălan, *op.cit.*, p.116.Din alte documente reiese că el a deținut această dregătorie mai mult timp.

15 T.V.Stefanelli, *Documente din vechiul ocol al Cîmpulungului Moldovenesc,* București, 1915, p.419-421; *1848 la români.O istorie în date și mărturii,* Ediție Cornelia Bodea, București, 1982, p.615-621; Teodor Bălan, *op.cit.*, p.314-322.În memoriul adresat împăratului la 10 iulie 1843, Miron Ciupercovici,descriind calvarul bucovinenilor arestați, între care se afla și fratele său Dumitru Ciupercovici, arăta: "Ce se întâmplă în Bucovina este nemaipomenit".Aici nu numai că se fură avutul oamenilor, dar sînt chiar schingiuiți de niște "funcționari lipsiți de Dumnezeu și de conștiință".Ca urmare s-a deschis o anchetă împotriva mandatarului Strohmayer, pe care diaconul îl caracterizeza ca pe "o bestie de om" și "un om nemaipomenit".

https://biblioteca-digitala.ro www.cimec.ro www.muzeul-moldova.ro

noastre aceasta cu atât mai mult cu cât am trimis la Viena pe Miron Ciupercovici să aducă răspunsul împăratului."[16]

Anul 1848 aducea schimbări profunde în viața Europei cuprinsă de flăcările revoluției.La 13 martie 1848, se declanşa revoluția la Viena.Guvernul Metternich este înlăturat.Împăratul Ferdinand I promite o nouă constituție.Revoluția se amplifică.La Cernăuți, inima Bucovinei, are loc o mare adunare populară.În majoritatea localităților din Bucovina reprezentanții vechiului regim sunt îndepărtați din funcție.În cadrul acțiunilor revoluționare din provincia românească inclusă Imperiului la 1774 țărănimea se afirma prin lupta ei energică, ca principala forță socială.Încep alegerile în noul Parlament vienez.Ocolul Câmpulungului şi regiunea Humorului, care trebuiau să aleagă un singur deputat, încredințează această cinste lui Miron Ciupercovici.Tânăr, energic, priceput mânuitor al condeiului şi cunoscător de limbă germană, el se va dovedi cu prisosință un vrednic apărător al drepturilor neamului său.Prezent la adunarea populară națională de la Cernăuți de la 20 mai 1848, este posibil să fi făcut parte din acel comitet condus de Eudoxiu Hurmuzachi ce va elabora, în iunie 1848, "Petiția țării- cea mai adevărată expresie a opiniei publice şi a conglăsuitoarelor dorinți ale națiunei."Aceasta pentru că alesul câmpulungenilor se afla la 17 iunie 1848 la Cernăuți, de unde urma să plece, apoi, la Viena.Informația o găsim într-o scrisoare datată 19 iunie 1848, Cernăuți, aflată în arhiva Muzeului de Istorie Iaşi.[17] Epistola, un document original purtând semnătura lui Miron Ciupercovici, conține în acelaşi timp date importante privind numele, naționalitatea şi orientarea politică a deputaților aleşi de câteva din localitățile Bucovinei; "... di la Rădăuți este ales un om mai vrednic, moldovan, şi ştie şi carte ... Di la Goian este iară un rus cari ştie şi moldoveneşte şi să vede om cuminte ...".Dârzul bucovinean află nemulțumit că Suceava "un târg aşa vechi" ... "în loc să aleagă un om vrednic de a te putea sfătui şi puni la cale cu dânsul" alesese "... un deputat di la Hotna cari nici de o treabă nu este şi nu va fi.Un rus neînțălegător, prost, cari păsăruia şti tocma, tocma pe gustul leşilor." Cuvintele aspre la adresa deputatului de Suceava nu erau pornite neapărat din necazul că vechiul ținut românesc îşi alesese un reprezentant al unei etnii minoritare să-i apere drepturile şi libertățile seculare ci, mai cu seamă, pentru că acesta avea să fie împotriva unuia din primele puncte ale *Petiției țării* şi anume separarea Bucovinei de Galiția şi constituirea ei "ca țară autonomă".Şi aflăm în continuarea scrisorii că propaganda autorităților de la Lemberg şi Viena se întețise "ca să poată îndupleca pre deputații bucovineni ca să ție cu Galiția să fie tot o țară".Miron Ciupercovici continua hotărât: "deci noi aceasta cât putem vom apăra şi nu ne vom primi cu țara leşască că nici înaintea împăratului măcar ce să fie.Ci ne vom ține cum am vorbit." Bănuiala alesului din Câmpulung că Ivan Delenciuc, deputat de Suceava, "se încurcă cu galițienii" şi nu sprijină lupta pentru autonomia Bucovinei, trădând dorința majorității se va dovedi reală.El era nevoit să scrie sucevenilor, de la Viena, să trimită vorbă reprezentantului lor "ca să stea la cuvânt cu ceilalți deputați".Epistola din 19 iunie 1848 ne ajută să aflăm amănunte despre discuțiile avute de Vasile Ştirbu, Ilie Niculiță şi Miron Ciupercovici cu Kriizhauptman-ul Izăcescu, care le făgădui "că va scrie să să îngăduie asupririle către noroade."Deputatul de la Fundul Moldovei îi îndemna pe cei cărora li se adresa "a noştri prea iubiți prietini şi frați" să se bucure de aerul de libertate ce le era îngăduit de acele vremuri şi "să nu lasă oamenii cu ceva înşălați ... şi să să dei de ştire la toți să nu fie proşti, că acu eşti slobod a vorbi toati ce este drept ... şi să nu să teamă de nimene, numai de Dumnezău"[18].În acele zile cât şi-a îngăduit a sta la Cernăuți în aşteptarea alegerii deputatului cernăuțenilor (21 iunie 1848) Miron Ciupercovici trebuie să se fi întâlnit în mai multe rânduri cu frații Hurmuzachi, profesorul Calinciuc şi cu ceilalți revoluționari bucovineni, sfătuindu-se

[16] Teodor Bălan, *op.cit.*, p.266.

[17] Vezi nota nr.1.

[18] *1848 la români* ..., p.608-613.Pe de altă parte, aşa cum am constatat deja, deputatul din Fundul Moldovei era un adept al luptei purtate prin memorii

https://biblioteca-digitala.ro www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro

în legătură cu cele ce aveau de făcut pe timpul şederii lor la Viena, şi asupra importantelor evenimente ce urmau a se desfăşura în capitala imperiului.În aceste zile, când la Cernăuţi căpăta forma finală "Petiţia ţării", erau prezenţi în capitala Bucovinei M.Kogălniceanu, Al.I.Cuza, Costache Negri, Zaharia Moldovanu ş.a., ce organizau Comitetul revoluţionar moldovean.De această prezenţă putem lega redactarea finalului programului bucovinean în care împăratul era informat "asupra multiplelor raporturi sociale şi comerciale ce există între Bucovina şi ţările Moldova şi Ţara Românească vecine şi consangene cu noi, raporturi care exercită înrâurinţă puternică asupra industriei şi comerţului întregii monarhii austriece."Dar, din spatele acestor motive de ordin economic răzbate, fără îndoială, ideea unităţii româneşti.[19] De aceea, şi poate şi datorită unor declaraţii deschise, Miron Ciupercovici, Mihail Bodnărescu şi Anton Kral erau acuzaţi de unii deputaţi ai Bucovinei că doreau nu numai despărţirea de Galiţia, ci chiar unirea ei cu Moldova.[20] Nevoiţi să "dezmintă" aceste "acuzaţii false" prin declaraţii publice sau manifeste explicative, cei trei nu făceau decât să ţină seama de primejdia unor astfel de învinuiri într-un moment când Imperiul austriac era, încă, o puternică forţă militară şi politică a timpului.Dar, asemenea tuturor românilor din imperiu, nici românii bucovineni nu erau străini de hotărârile Adunării din 3/15 mai - 5/7 mai, de conţinutul "Petiţiunii naţionale" şi de ceea ce se strigase pe Câmpia Blajului.[21]

La 28 iunie 1848, Miron Ciupercovici se afla la Viena.Într-o scrisoare pe care acesta o adresa preotului Georgie Ciupercovici, profesorului Teutul, părintelui Daşchievici şi altor câmpulungeni, la 2 iulie 1848[22], se găsesc preţioase informaţii referitoare la situaţia critică în care se afla Imperiul austriac: "Maestatea sa împăratul nostru Ferdinand se află în Tirol la Inzbruc ... Croaţia cu Ţara Ungurească au ceva nepace ... La Italia şi pre aiurea, precum şi la Bohemia, la Prag, este mai în toate zilele vărsare de sînge mare, şi aicea este mare frică cum că va intra rusul , şi nu să ştii ce va fi, că vienenii sânt toţi înarmaţi groaznic ...".În aşteptarea deschiderii Reichstag-ului, stă de vorbă cu deputaţii vienezi "care s-au bucurat că am mărs la dânşii şi am ţinut şi noi sfat cu dânşii" şi-i asigură pe ai săi că "petiţia care s-au făcut la Humor s-au prefăcut; puncturile toate acelea au rămas numai mai cu înfrumuseţare ca să dei la tipar, de carele în scurtă vreme, după ce vom scoate-o di la tipar, vom trimite şi domniilor voastre ca să videţi şi să ştiţi ce rugăm de la împăratul."La 18 august, înainta acest virulent memoriu Ministerului de Interne al Imperiului.Aici sunt arătate numeroasele şi gravele abuzuri săvârşite de mandatarul Strohmayer, prezicând că "numai firea blajină a populaţiei româneşti şi îndemnuri ale preoţimii noastre au facut ca până acum ţăranii nu s-au răzbunat crunt împotriva acestui mizerabil"[23].

Ales deputat în Parlamentul liberal de la Viena, el se adresa acestui forum, la 20 septembrie 1848: "... ţin de sfânta mea datorie să-mi ridic glasul pentru patria mea, ocolul Câmpulungului Moldovenesc din Bucovina, şi să fiu în faţa reprezentanţilor împărăţiei austriece interpretul fidel al dreptelor plângeri ale conaţionalilor mei îndreptate împotriva asupririlor brutale ce le îndură din partea organelor politice şi administrative." Priceput mânuitor al condeiului, într-un stil plăcut, cursiv, dar ferm, înfierează nedreptăţile şi abuzurile săvârşite împotriva neamului său ce este îndreptăţit a-şi stăpâni pământurile în virtutea acelui drept natural pe care-l posedă naţiile "asupra pământului din care a răsărit".Continuând: "... atunci acesta este dreptul neamului nostru care împins pe piscurile munţilor de la graniţă de-abia vede lucind soarele în

---

19 Ion Nistor, *Istoria Bucovinei*, p.97.

20 *Documente privitoare la istoria oraşului Suceava (1388-1918)*, vol.I, Bucureşti, 1989, întocmit de Vasile Gh.Miron, Mihai-Ştefan Ceauşu, Ion Caproşu şi Gavril Irimescu, p.670-672.

21 Ion Nistor, *Istoria Bucovinei*, p.98.

22 *Ibidem*, p.322-330; *1848 la români* , I, p.615-618.

23 Teodor Bălan, *op.cit.*, p.314-322.În documente sunt descrise toate avatarurile bucovinenilor din ultimul deceniu.

https://biblioteca-digitala.ro www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro

văile sale şi arareori ovăzul cocându-se....Strămoşii noştri şi noi înşine am stăpânit pământurile noastre şi am exercitat nestingheriţi toate drepturile ce decurg din această proprietate.Aceste drepturi au fost recunoscute de autorităţi şi de abia în anul 1836 şi-au permis funcţionarii învecinatului Domeniu din Câmpulung, încălcări ilegale în proprietatea noastră... Întâi am fost socotiţi drept supuşii Domeniului Câmpulung, ceea ce n-am fost niciodată, iar Domeniul drept stăpân.Ni s-au confiscat pădurile, ni s-au alungat turmele şi tăietorii de lemne, s-au devastat pădurile noastre pentru Domeniul menţionat şi în folosul funcţionarilor lui.Ni s-au confiscat puştile, din care pricină turmele noastre, nefiind apărate, au fost sfâşiate de animale sălbatice.Ni s-au luat drepturile, arendându-se morăritul şi crâşmăritul."Acest lung rechizitoriu continuă, încheindu-se astfel: "Îndeosebi, trebuie să cerem ca să se dispună retrocedarea drepturilor noastre moştenite din vechime, anularea jurisdicţiei Domeniului şi a supunerii noastre sub puterea acestuia.Să se restabilească vechea autonomie a ocolului Câmpulung, după cum ea existase pe timpul stăpânirii turceşti". Memoriul este semnat: Miron Ciupercovici, deputat în parlamentul austriac, Ilie Niculiţă, delegat şi Vasile Ştirbu, delegat.Prezentarea lui în limba germană, ne îngăduie să bănuim şi calităţile oratorice ale preotului bucovinean.Urmarea acestui memoriu a fost instituirea unei comisii întrunite la Câmpulung, în ziua de 16 noiembrie 1848[24], printre reprezentanţii câmpulungenilor numărându-se şi Miron Ciupercovici.

În 1849, însă, speranţele câmpulungenilor, şi a tuturor revoluţionarilor erau spulberate.Vreme de 11 ani se va reinstaura absolutismul.Ţăranii din Bucovina continuă seria memoriilor la fel de hotărâţi în a-şi recâştiga drepturile pierdute.Sunt reînoite vechile cereri şi trimise împăratului; la 25 aprilie 1853, 26 iulie 1855, 5 decembrie 1855, ianuarie 1857.[25] În redactarea lor un rol deosebit revenindu-i, iarăşi, neobositului Miron Ciuperovici.[26]

Anul 1861 aducea speranţa în inimile mâhnite ale ţărănimii bucovinene.Era anul alegerilor pentru dieta Bucovinei.Eudoxiu Hurmuzachi era ales deputat al Câmpulungului.[27] În această calitate redacta, după spusele lui Th.Bălan şi dădea publicităţii la Viena, cartea: "*Strigătul după ajutor al Comunelor ocolului Câmpulungului Moldovenesc din Bucovina*".Fără a pune întrutotul la îndoială faptul că "limba elegantă şi extrem de precisă" a memoriului către împărat aparţinea lui Eudoxiu Hurmuzachi, credem că şi preotul bucovinean care semna, împreună cu Ilie Niculiţă şi acest document, şi care timp de peste 20 de ani scrisese un număr destul de mare de astfel de plângeri -martor în procesele deschise de câmpulungeni în apărarea drepturilor strămoşeşti- trebuie să-şi fi cizelat vorba şi condeiul, fiind, în parte, autorul petiţiei pe care o semna.Faptul că nu mai era ales deputat nu trebuie explicat prin scăderea încrederii pe care i-o acordau conaţionalii săi ci, datorită faptului că, legând soluţionarea problemei câmpulungene de numele celei mai mari personalităţi din Bucovina acelor vremuri, se spera rezolvarea ei odată pentru totdeauna.Un alt document aflat în arhiva Muzeului de Istorie-Iaşi, datat 3 mai 1861,ni-l arată pe Miron Ciupercovici prezent, la acea dată, la Viena, înaintând "petiţiile una la împăratul pe 80 di coali di hârtie, două la doi miniştri care de trii luni lucră la dănsăli".Este vorba, binenţeles, de memoriul "Noth-und Hilferuf der Gemeiden des Moldauisch Campulunger Okols in der Bukovina", care, tipărit, va avea 93 de pagini, fără a număra cele 41 de documente ce-l vor însoţi.[28] Scrisoarea autografă adresată prietenilor câmpulungeni, nepublicată până astăzi, conţine preţioase informaţii de interes privat pe care am crezut de cuviinţă a le face cunoscute.[29]Ele ajută, alături de alte amănunte, la conturarea unei imagini reale asupra ceea ce

---

[24] *Ibidem*, p.272.

[25] *Ibidem*, p.274.

[26] *Ibidem*, p.275.

[27] Teodor Bălan, *op.cit.*, p.275.

[28] *Ibidem*, p.275-277.Interesant este şi unul din cele trei citate aflate la începutul cărţii: "Ţăran sărac, ţară săracă; ţară săracă, rege sărac".

[29] Vezi nota nr.1

https://biblioteca-digitala.ro www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro

a însemnat, fără exagerare, sacrificarea interesului personal în favoarea celui obştesc.Aflat de ani de zile pe drumurile Cernăuţilor sau Vienei, Miron Ciupercovici scrie alor săi: "Hristos a înviat ... prietini şi frate Gheorghiu", arătându-le că "am rupt două părechi di ciuboti călcând bolovanii pin Cernăuţi.Cheltuiala tari mi s-au î(m)puţinat, că numai 150 K mi-au rămas di drum la Viena" şi necăjit, că nu putuse să se bucure asemenea celorlalţi creştini, de sfintele sărbători ale Paştelui, alături de ai săi, fiind nevoit a fi mareu plecat.El îi îndeamnă, prin cuvinte, în spatele cărora se poate ghici, fără dificultate, o notă mustrătoare:"Vă poftesc ca să vă adunaţi la un cuvânt cu toţii din Fundul Moldovei, Sadova, Câmpulung şi să faciţi vro 200 K. să-mi trimitiţi că doară nu mi-ţi lăsa di batjocură prin ţări străini." Era pe drept cuvânt supărat pentru că "vornicul din Pojorâta au strâns banii di la sat dar îi ţini la dânsul." Şi hotărât, le spune, amintindu-le fără îndoială o veche înţelegere: "Şi să daţi ajutori şi acasă cu bani şi alţi ci vor fi di lipsă că puteţi judeca că aveţi inimă di creştini şi di preteni cât mă jertfesc eu pentru toţi". Dojenitor, continuă: "Şi mi să prăpădeşte gospodăria şi-m sărăcesc copiii, şi-m(i) străc sănătatea şi viaţa, cari alţii nu o fac aceasta ci şed şi caută di trebuinţili sali.Ba încă vorbesc bârfeli asupra mea".Şi semnează, pe drept cuvânt, "Miron Ciupercovici al Dumniilor voastre jerfitori." Într-un *post-scriptum* adresat credinciosului său prieten, vornicul Gheorghiu, îl vedem îngrijorat de soarta soţiei sale, rămasă să se descurce cu treburile gospodăriei şi mai ales îl intuim cu mare grijă pentru educaţia, probabil, a unicului său băiat, Afanasie, poate şi el înclinat a urma tradiţia familiei, din moment ce scria: "Pi băietu, pi Afanasi să nu-l smintească di la şcoală".

Aflat la Viena, la 15 mai 1861[30], el expedia o nouă epistolă cu aceeaşi destinaţie, arătând că a ajuns cu întârziere deoarece s-a îmbolnăvit de picioare şi cu "mare greu m-am tras la Dobreanu di l-am rugat să ne scoată audienţe la împăratu şi la miniştri ..." Scrisoarea nu este semnată, de aceea fixarea paternităţii documentului a necesitat din partea noastră un atent studiu.Decisiv în a-i atribui lui Miron Ciupercovici documentul din 15 mai 1861 a fost regăsirea aici a unor informaţii care le reiau pe cele din scrisoarea prezentată anterior şi datată Cernăuţi, 3 mai 1861.Astfel, aflăm că la 9 mai ajunsese la Viena, dar neputându-se deplasa nici măcar cu trăsura, "că-i doi lei pi ceas", este nevoit să se înscrie în audienţă prin intermediari.Cu sănătatea zdruncinată, ajuns probabil la capătul puterilor, adăuga exasperat: "Tari rău năcăjesc îmi vini să pun capu pi o peatră şi cu alta să-l zdrobesc, că nu ştiu pentru a mele păcati sau un blăstăm părintesc au picat asupra me ca să-m(i) petrec viaţa me întru aşe fel di lucrări ba şi sănătatea să-m(i) prepădesc." Îngrijorat, iarăşi, pentru soarta gospodăriei sale adaugă :"... şi mi să pustieşti casa şi gospodăria că amu au fost vremi di primăvară şi voi fi răma(s) făr di arătură şi semănătură apoi cu ci voi aştepta iarna atunce toţi vor zici că am şezut prin Cernăuţi şi pin Viena şi am mâncat şi am băut dară necazurile şi supărării meli nu vreu a li pricepi ...".Temându-se probabil că scrisoarea din 3 mai să nu fi ajuns la destinatar, reia rugămintea de a i se trimite banii necesari: "eu în răvaşul ci v-am trimis din Cernăuţi am fost scris doao suti di lei." Fără îndoială că prezenţa lui Miron Ciupercovici în Viena la acea dată trebuie legată de tipărirea atunci, pe 93 de pagini, a memoriului pe care-l semna împreună cu Ilie Niculiţă[31]."Am să dau petiţia la tipărit să să tipărească măcar vro trii suti să împărţăsc în Raistag şi pi la miniştri că cu gvilaguri cu tot esti la vro şasăzeci di coali di hărtie ...". Ar fi dorit să treacă pe acasă câteva zile" Şi nu m-au lăsat Hormozăcheştii nici di cum au şezut lângă spati până ne-am suit în diligenţii...". O frumoasă prietenie trebuie să-l fi legat pe preotul bucovinean de membrii familiei Hurmuzachi de-a lungul a mai bine de 20 de ani de colaborare în lupta pentru apărarea drepturilor şi libertăţilor populaţiei româneşti aflate sub dominaţie străină.

Memoriul înaintat în 1861 era urmat de două rapoarte "nimicitoare" ale Direcţiei de finanţe din Lemberg.Ele au fost înaintate împăratului care după un studiu amănunţit da urmă-

30 *Ibidem.*

31 Teodor Bălan, *op.cit.*, p.277-279.

https://biblioteca-digitala.ro www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro

toarea rezoluție, la 9 octombrie 1862; Comisia de litigiu se respinge, dar se numeşte în schimb o comisie mixtă pentru tratarea prin bună înțelegere a conflictului.[32] Comunele câmpulungene au fost reprezentate prin Eudoxiu Hurmuzachi, Miron Ciupercovici, Gheorghie Gheorghiu, Gheorghe Rusu, Ioan Cocinschi şi Silverius Schapierer[33].Deschizându-şi lucrările la 17 iulie 1863, comisia încheia după aproape un secol, prima învoială, cu Dorna şi Pojorâta, în 6 septembrie 1867, învoiala cu Ciocăneşti, iar în 1869, printre altele se rezolva şi cea a locuitorilor din Fundul Moldovei -prezența lui Miron Ciupercovici din partea bucovinenilor reprezentând o garanție a rezolvării conflictului în favoarea celor nedreptățiți.[34] Iată, că, după ani de zile petrecuți pe drumurile Cernăuților sau Vienei, acest adevărat Inochentie Micu Klain al bucovinenilor vedea dreptatea şi liniştea aşternându-se peste pământurile ocolului Câmpulung.

Învoiala încheiată cu austriecii la 9 septembrie 1865 aducea câmpulungenilor 7141 iugăre şi 1261 stânjeni pătrați de teren.[35] Remarcând meritele lui Eudoxiu Hurmuzachi în tranşarea acestui conflict în favoarea câmpulungenilor, T.Bălan remarca: "Nu-l vom uita nici pe curajosul întru toate, dîrzul chiar, Miron Ciupercovici de la Fundul Moldovei care n-a precupețit nimic pentru a contribui la izbăvirea fraților săi obidiți şi nedreptățiți.A înfruntat împreună cu câțiva consăteni ai săi riscurile unei călătorii clandestine la Viena, numai pentru a aduce alinare câmpulungenilor săi oprimați de o stăpânire hrăpăreață şi răuvoitoare[36].

Din nefericire, nu cunoaştem data morții sale, dar ni-l închipuim petrecându-şi ultimii ani ai vieții lângă familia sa, îngrijindu-se de gospodărie şi văzându-şi feciorul continuând tradiția familiei şi făcându-se preot.Asemenea unei întregi generații de preoți bucovineni, familia Ciupercovici a ştiut a-şi împlini cu cinste dubla menire: de a mijloci cu o mână harul şi mântuirea, iar cu alta de a alina durerile neamului, mângâindu-l şi îmbărbătându-l.Urmaşii lui Miron Ciupercovici vor avea bucuria să vadă pământul bucovinean reîntregind teritoriul României la 1918.

[32] *Ibidem*, p.279.
[33] *Ibidem*, p.280.
[34] *Ibidem*, p.?.
[35] *Ibidem*, p.281.
[36] *Ibidem*, p.289.

https://biblioteca-digitala.ro www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro

Scrisoare autografă adresată de Miron Ciupercovici
prietenilor săi din Cîmpulung Moldovenesc.
Cernăuți, 19 iunie 1848.

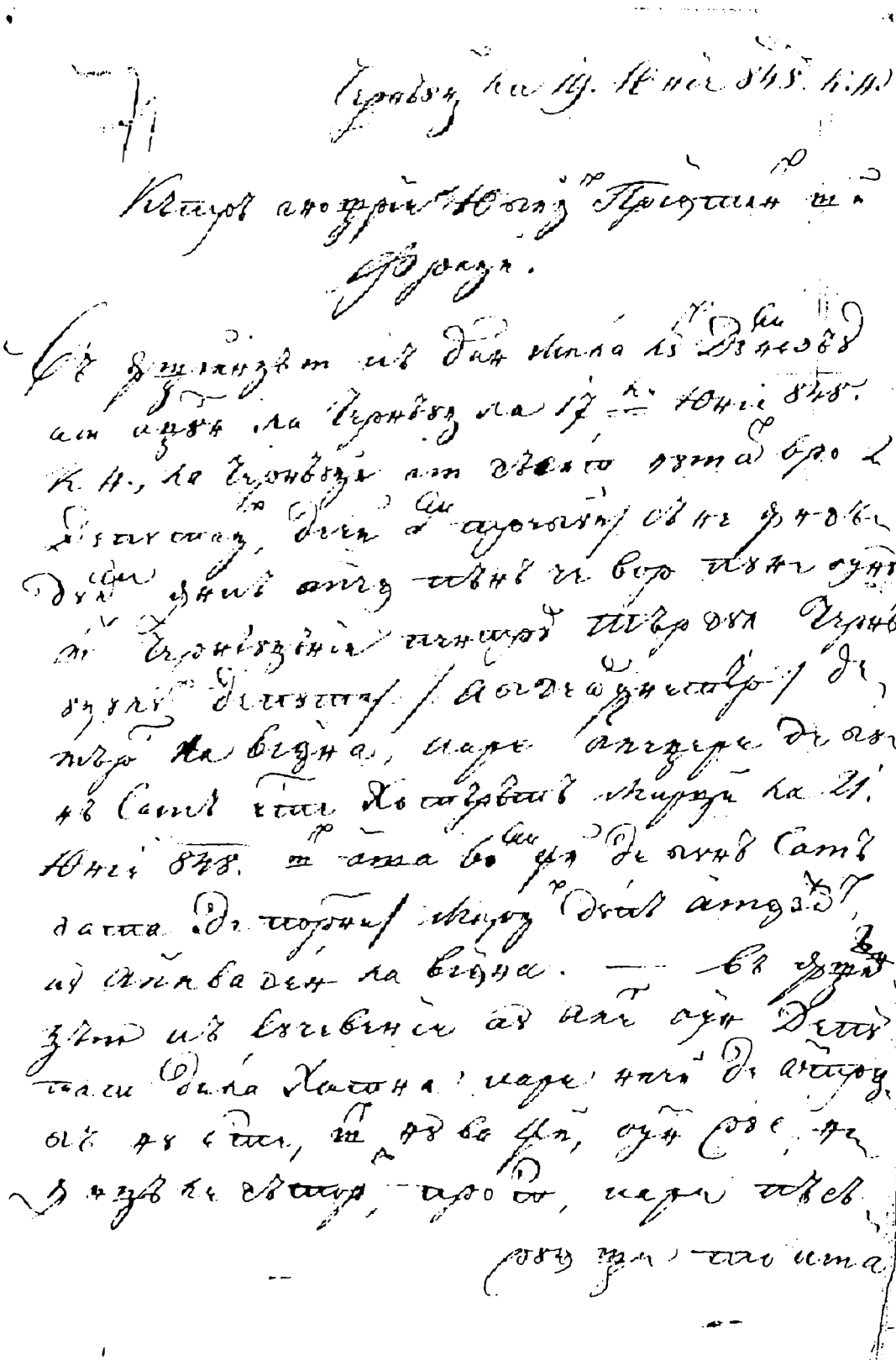

[illegible]

https://biblioteca-digitala.ro www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro

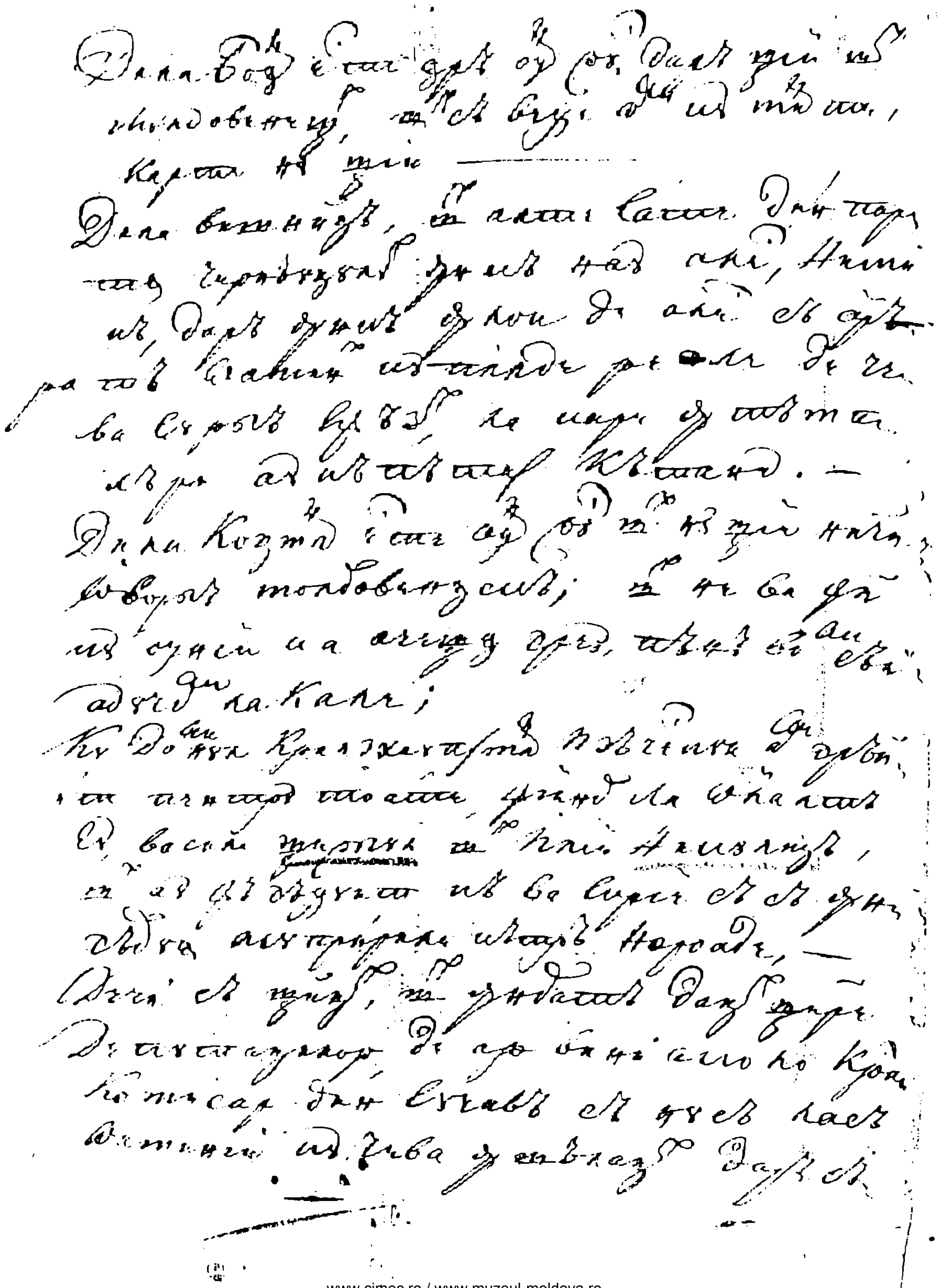

https://biblioteca-digitala.ro www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro

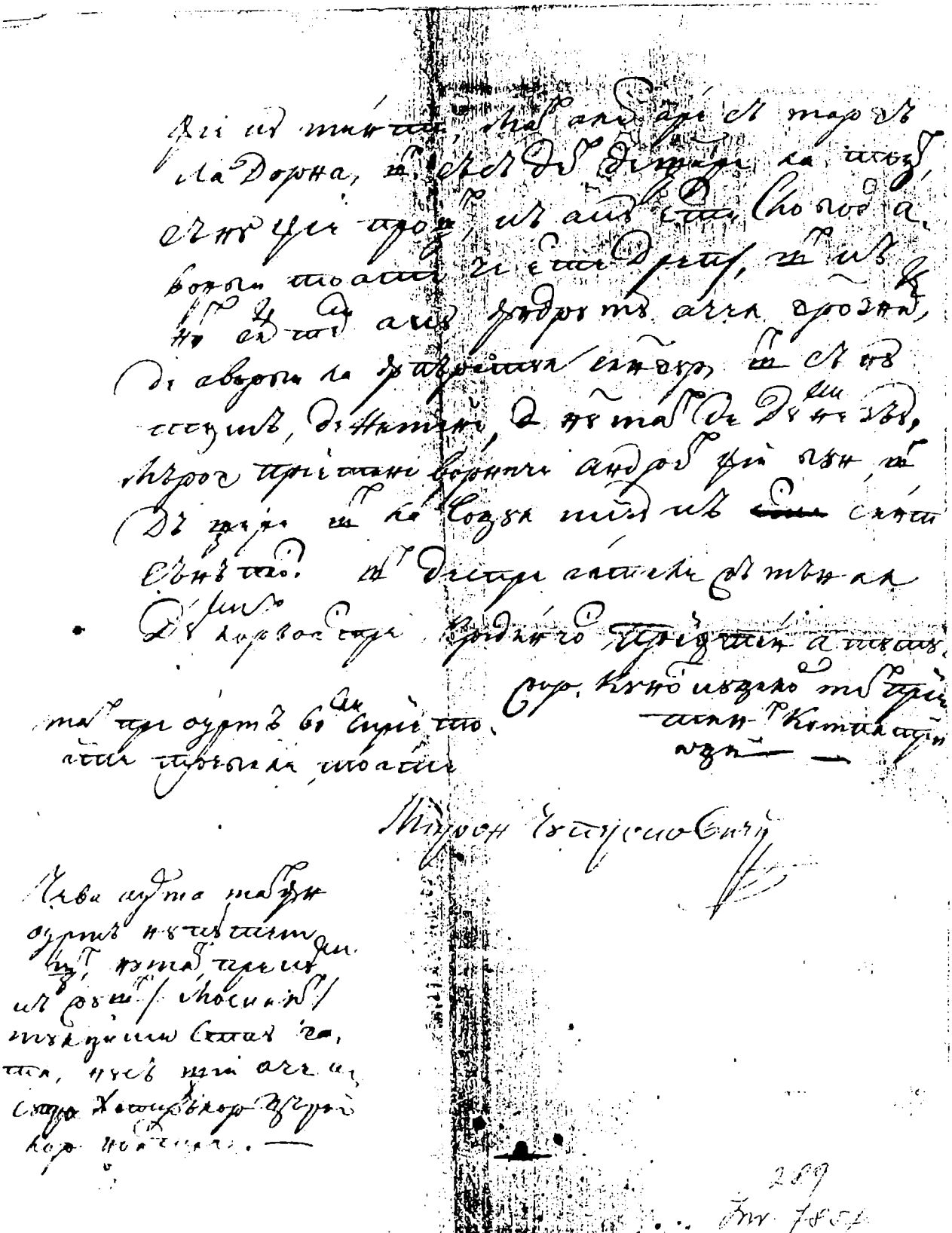

https://biblioteca-digitala.ro www.cimec.ro / www.muzeulmoldovei.ro

Inv. 7861. Scrisoare adresată de Miron Ciupercovici prietenului său Gheorghe Gheorghiu.
Cernăuți, 3 mai 1861.

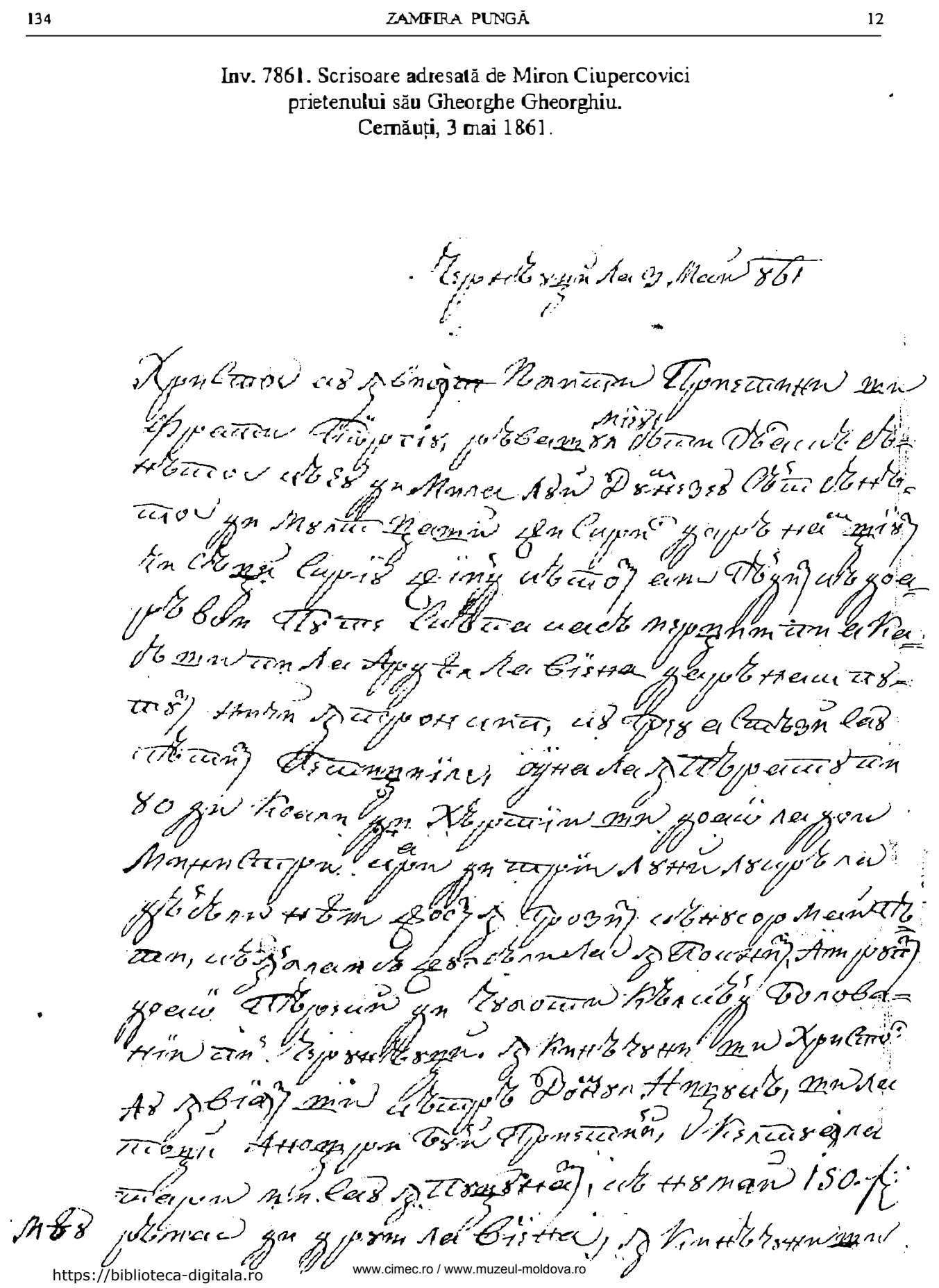

https://biblioteca-digitala.ro www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro

https://biblioteca-digitala.ro www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro

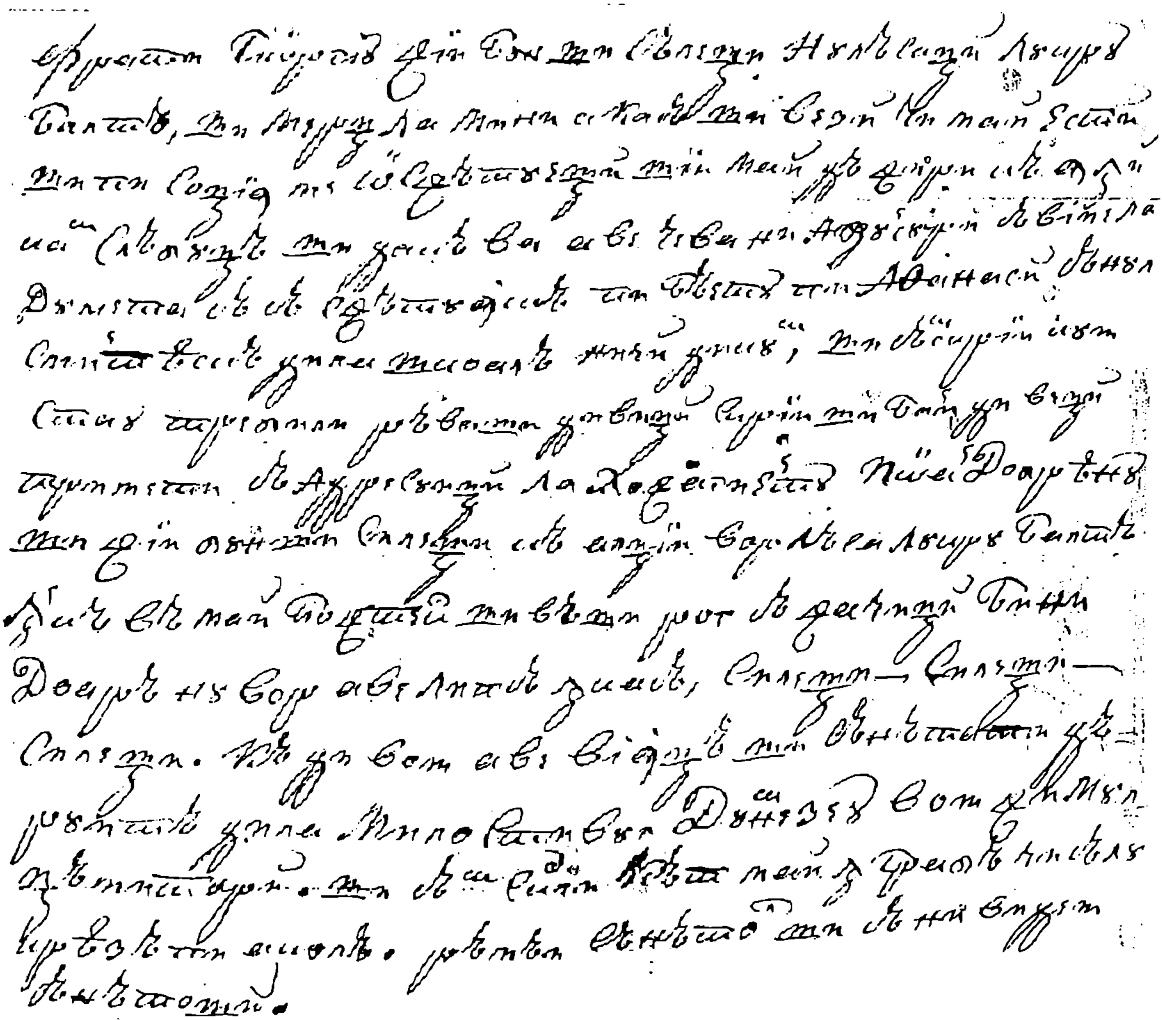

Scrisoare adresată lui Gheorghe Gheorghiu
de către Miron Ciupercovici.
Viena, 15 mai 1861.

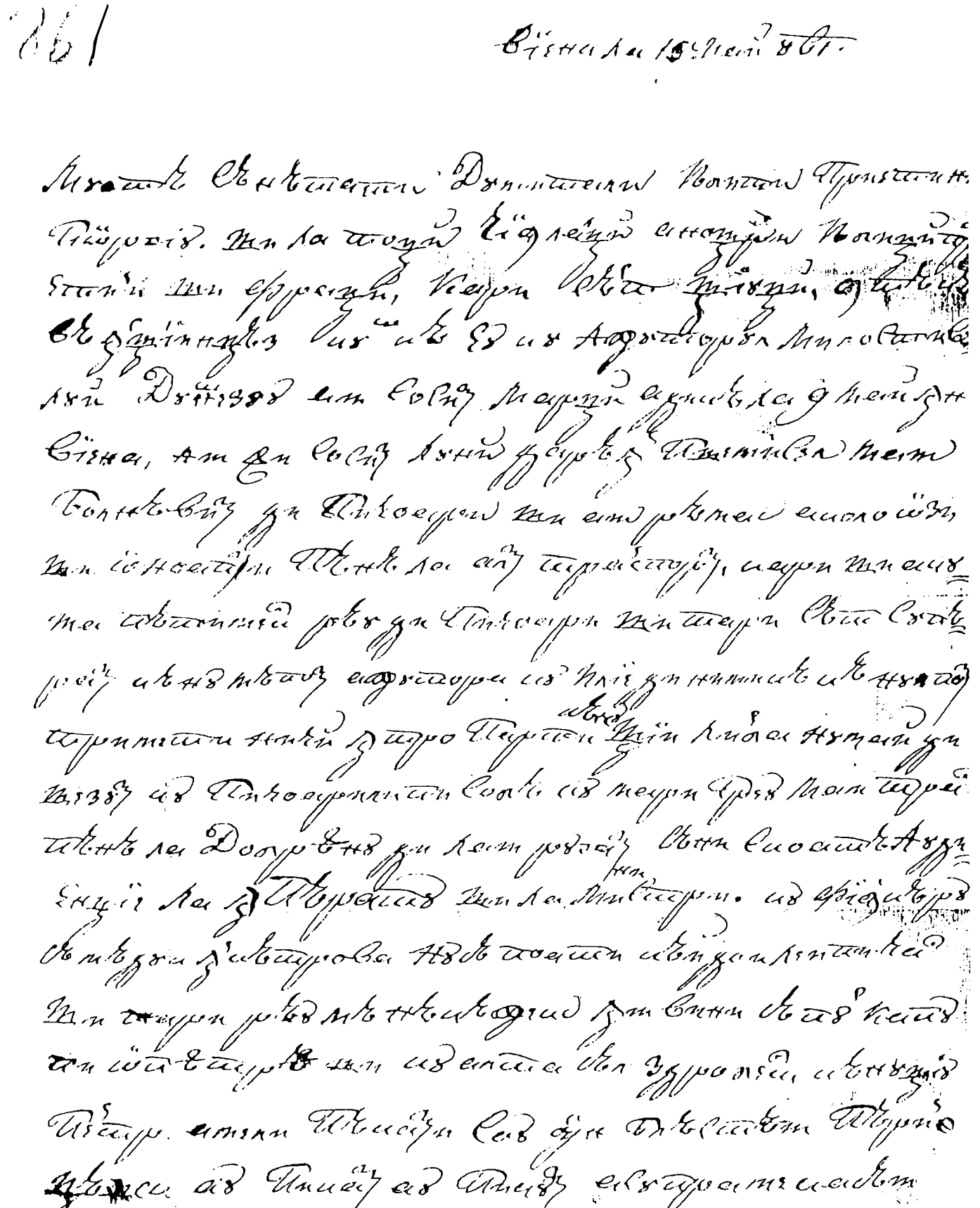

Пітарки Віїдне Мегітрь аще дін дилъ цурчи аеши
Сынчиеатъ Сем Дрітъ, ка дилеи Турнчъ
Сеи доу Сарй ун ку Сеи Изтъ Ивеи притъ а
аа, дилеи дрітъ Сінтъ из Сивтрваа ивъ
Сарй из Поа ка дилъ еиой лей тоеи дисвітъ
Сонъ Дрітъ дилъ Ва Бро тейъ дилей ти тр
ди еиъ ивъ Сиа еиъ деи ди рвъ ни ивеи ка
ди Дрвеи тарй из еи Сиа Дрітъ ди Сінъ
Доорвъ арди сиеи Аъ ни, Ти Бро ла Ди
рвъ. Ти ла ди ни Мини Сарй Ти ив Сиа ив
Асинтрвъ, еиой ти ти Сонъ ий Сіи ла
ивъ еи Ини из доей Сеи дилей Ивъ Сонъ ти
ивъ ти ивъ ти мерй а Сеи ридрвъ, Сантеи
Мегрдила Бри ла ив ивъ Мини Сарй ди рей
дилъ Сарй ка дилъ ивъ Мини Сарй Ти ти рли ивъ
ив еи ивеи из доу ла ерни ди Мини Сарй, еи доу
ла дівъ ти из ти арй мегдорвъ ди мерй Бри ни
ти ни ивъ Сарй ивъ ла Ведеи ридрвъ Ни Сарй ти и
Бри ив Сивъ ти еи а, Аъ ди ивъ Сіи ивъ Дрівъ
ди ти Ти ла еи доу Бви, мерй ни ла ди ти ивъ ти еи ти

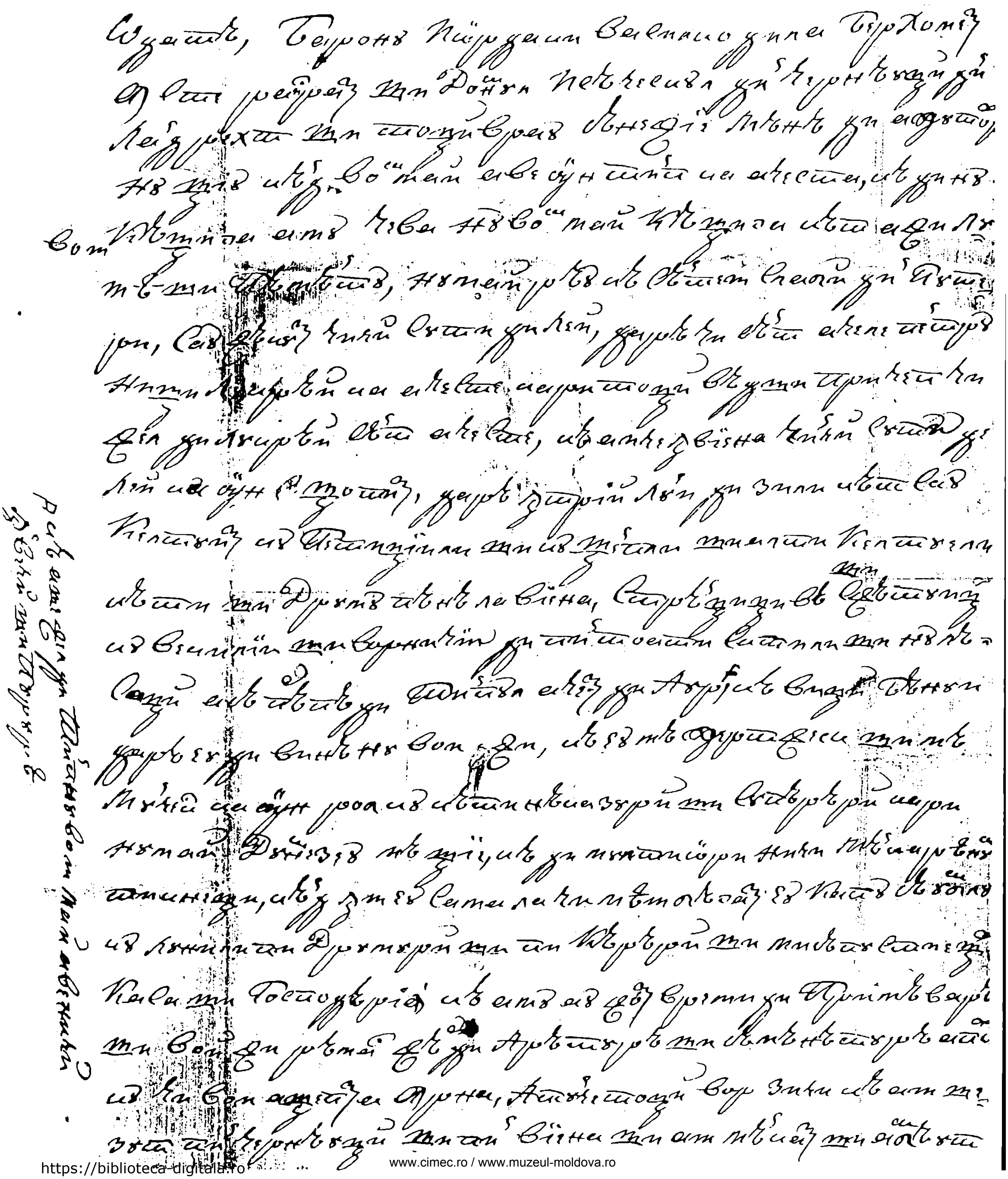

https://biblioteca-digitala.ro www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro

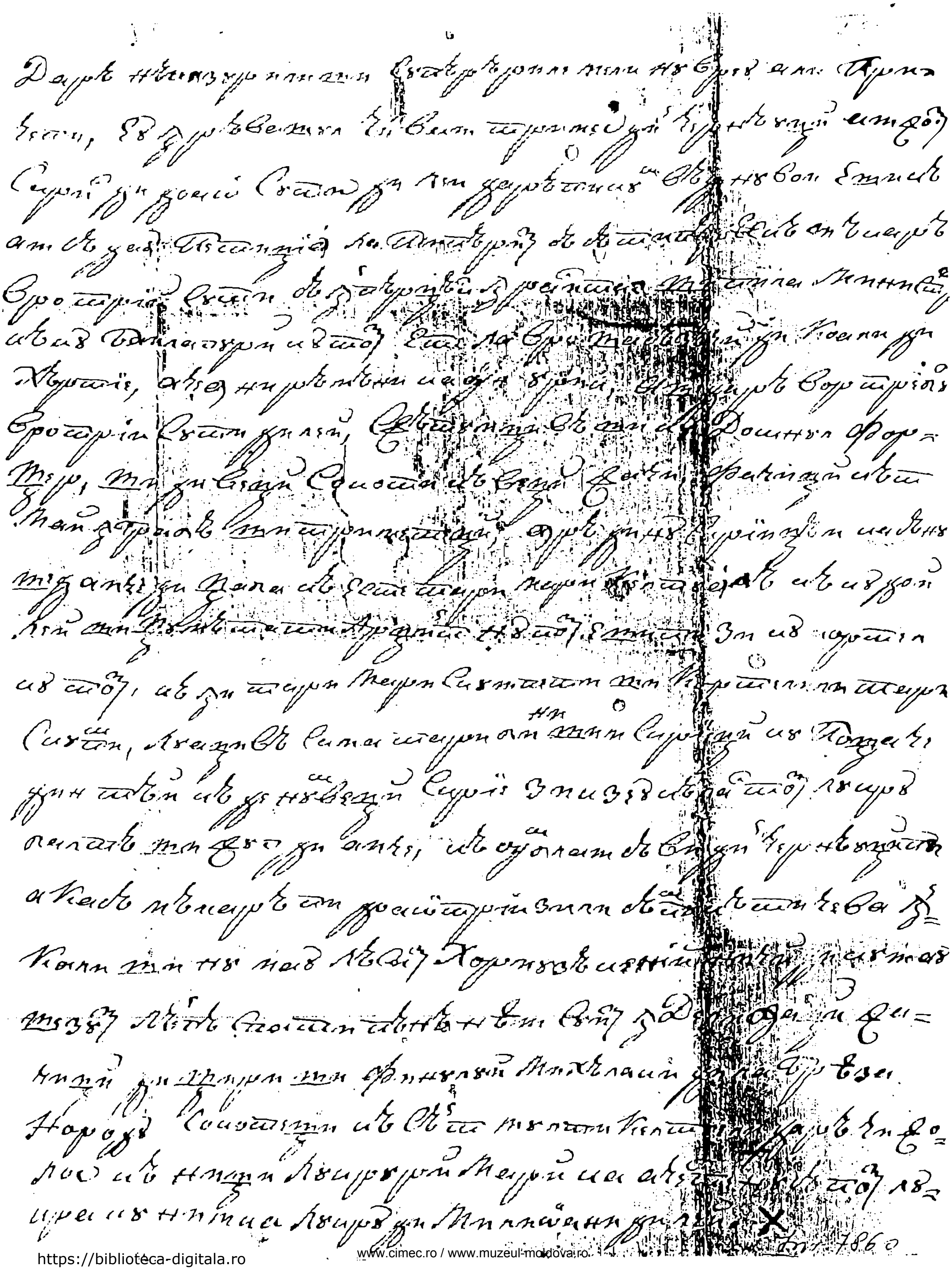

https://biblioteca-digitala.ro www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro